GLOBALNIE · OPINIA

PARTIA RELIGIJNYCH ORTODOKSÓW W SERCU LAICKIEJ HOLANDII

Krzysztof Kowalski · 9 lipca 2026

W parlamencie Królestwa Niderlandów od ponad 100 lat obecna jest partia na tyle konserwatywna, że jej postulaty mogłyby zdziwić nawet Polaków.



Polskiemu czytelnikowi na myśl o holenderskim społeczeństwie do głowy przychodzą obrazy kościołów przerabianych na dyskoteki, powszechnego dostępu do aborcji, tęczowych flag wiszących na każdym budynku, imigranckich dzielnic czy ogromnej ilości narkomanów na ulicach. Jednak to właśnie w parlamencie Królestwa Niderlandów od ponad 100 lat obecna jest partia na tyle konserwatywna, że jej postulaty mogłyby zdziwić nawet Polaków.

Czym jest SGP?

Polityczna Partia Protestantów (Staatkundig Gereformeerde Partij – SGP) jest holenderskim ugrupowaniem reprezentującym interesy ortodoksyjnych kalwinów (*bevindelijk gereformeerden*). Została założona 24 kwietnia 1918 roku przez pastora z miejscowości Yerseke – Gerrita Hendrika Kerstena (wioska ta leży dziś w holenderskim „pasie biblijnym", o którym więcej za chwilę). W swoich pierwszych wyborach SGP dostała nieco ponad 5000 głosów (0,39% poparcia w skali kraju), nie zdobywając ani jednego mandatu w parlamencie. Kampania wyborcza partii skupiła się wówczas na sprzeciwie wobec obowiązkowych szczepień i ubezpieczeń zdrowotnych. Partia stopniowo zwiększała swoje poparcie aż do roku

1925, kiedy to osiągnęła ponad 2% poparcia.

> Przez kolejnych 100 lat SGP będzie partią o jednym z najbardziej stabilnych poziomów poparcia w Europie, osiągając od 1,5% do 2,5% głosów w wyborach oraz zdobywając od 2 do 3 posłów w niderlandzkim parlamencie.

„Partia Świadectwa„

Najstarsza, wciąż istniejąca holenderska partia polityczna – bo nią właśnie jest SGP – nigdy w swojej historii nie uczestniczyła w rządzie na poziomie krajowym, przez co jest nazywana „Partią Świadectwa" (*getuigenispartij*), podobnie zresztą jak znajdująca się na drugim biegunie politycznym i zdecydowanie bardziej popularna w swoim kraju Grecka Partia Komunistyczna. Pomimo to SGP co jakiś czas odgrywa rolę języczka u wagi w niderlandzkiej polityce. W 1925 roku partia przyczyniła się do upadku drugiego rządu Ruijsa de Beerenbroucka (koalicji partii protestanckich i katolickich), a w 2010 roku partia wsparła w Senacie pierwszy rząd Ruttego, składający się z dwóch centroprawicowych partii: VVD i CDA. Ten sam rząd zresztą wspierała też antyimigrancyjna PVV Geerta Wildersa. Warto przy tym wspomnieć, że w Holandii funkcjonuje specyficzna ordynacja wyborcza, która w praktyce umożliwia wejście do parlamentu partii, która zdobyła zaledwie 0,67% poparcia. Powoduje to ogromne rozdrobnienie i zróżnicowanie sił politycznych w holenderskiej polityce.

W czerwcu 2026 roku SGP posiadała 3 posłów w liczącym 150 deputowanych parlamencie, 2 senatorów (na 75 miejsc), 1 europosła (Holandia ma ich 31).

Konserwatyzm obyczajowy

Jak już wspomniano, SGP jest partią ortodoksyjnych kalwinów. Religia jest bardzo silnie obecna w ideologii partii. Pierwsze, co można zobaczyć po wejściu na jej stronę internetową, jest hasło: „Wzmocnij wyraźny głos chrześcijański".

Partia sprzeciwia się więc aborcji i eutanazji. SGP postuluje utworzenie Funduszu Matki i Dziecka, którego celem byłoby wsparcie kobiet w nieplanowanej ciąży. Partia opowiada się również za zwiększeniem przejrzystości finansowej klinik aborcyjnych, przywróceniem pięciodniowego okresu oczekiwania na aborcję (przepis ten został zniesiony w 2022 roku) oraz wprowadzeniem obowiązku informowania kobiet planujących aborcję o medycznych konsekwencjach tego zabiegu. Ponadto SGP proponuje przyznanie wychowującym dzieci kobietom preferencji w dostępie do mieszkań, ograniczenie możliwości korzystania z holenderskich klinik aborcyjnych przez osoby z zagranicy oraz skrócenie okresu, w którym w Holandii można legalnie dokonać aborcji (obecnie jest to 24. tydzień ciąży).

> Celem partii jest niemal całkowita likwidacja możliwości aborcji, postuluje ona zresztą też zakaz „reklamowania" eutanazji, a docelowo całkowitą delegalizację tej praktyki.

Jeśli mowa o stosunku do agendy LGBT, SGP uważa, że małżeństwo to związek kobiety i mężczyzny. Partia stoi na stanowisku, iż pary homoseksualne nie powinny wychowywać dzieci, ponieważ dziecko potrzebuje zarówno matki, jak i ojca. SGP opowiada się również za tym, by państwo aktywnie zniechęcało swoich obywateli do zabiegu „zmiany płci". Warto dodać, że SGP zdecydowanie sprzeciwia się też prostytucji. Partia chce wprowadzenia kar za korzystanie z usług prostytutek oraz uruchomienia programu pomocowego dla kobiet chcących zerwać z tym zawodem.

Partię można określić jako generalnie niechętną islamowi. SGP popiera zakaz noszenia burki, wprowadzenie jasno określonego limitu netto imigracji do Holandii, ograniczenie zjawisk „fałszywych studentów" (znanego także z Polski) oraz łączenia rodzin, wprowadzenie kryterium bliskości kulturowej w kontekście sprowadzania imigrantów zarobkowych, wprowadzenie prawa umożliwiającego rozpatrywanie wniosków imigrantów ubiegających się o azyl w Holandii poza granicami UE, a także organizację specjalnej corocznej debaty parlamentarnej na temat demografii i imigracji w kraju. SGP stoi na stanowisku, że to przedsiębiorcy powinni ponosić odpowiedzialność za naukę języka niderlandzkiego przez swoich pracowników.

> W programie SGP możemy też przeczytać: „Społeczeństwo, kultura i praworządność Zachodu są zakorzenione w tradycji chrześcijańskiej, a nie islamskiej. Dlatego rząd powinien w ustawodawstwie i przestrzeni publicznej w jak największym stopniu ograniczać obecność islamu i promować naszą własną tradycję".

W charakterze ciekawostki można dodać, że aż do początku XXI wieku SGP sprzeciwiała się przyznaniu kobietom praw wyborczych oraz ich udziałowi w życiu politycznym.

Suwerenizm i proizraelskie sympatie

W sprawach polityki zagranicznej SGP postuluje, by konstytucja Królestwa Niderlandów była ważniejsza od zawartych przez państwo traktatów międzynarodowych. W relacjach z Unią Europejską partia sprzeciwia się przekazywaniu kompetencji państw członkowskich na szczebel unijny oraz wywieraniu presji przez brukselskie instytucje na poszczególne kraje wspólnoty w kwestiach takich jak aborcja, LGBT czy polityka migracyjna. SGP stoi na stanowisku, że instytucje unijne powinny w swoich traktatach uwzględniać wartości oraz chrześcijańską tożsamość Europy.

Co ciekawe, partia ma bardzo krytyczny stosunek do Chin, zarzucając im prześladowanie chrześcijan oraz Ujgurów, a także agresywną politykę ekonomiczną w Afryce. Partia w ogóle sprzeciwia się też prześladowaniu chrześcijan na świecie i postuluje stworzenie Europejskiego Przedstawiciela ds. Wolności Religijnej. SGP, co ważne dla polskiego czytelnika, negatywnie odnosi się do imperialnej polityki Rosji.

Jednocześnie omawiany ruch wyraża stanowisko radykalnie filosemickie. SGP postuluje zwiększenie wydatków publicznych na ośrodki zajmujące się pamięcią o II wojnie światowej i Holokauście. Chce, aby każdy uczeń szkoły średniej zapoznał się z historią społeczności żydowskiej w Holandii. Oczekuje też wprowadzenia prawa, na mocy którego uczelnie mogłyby wykreślać uczniów z listy studentów, jeśli przejawialiby oni zachowania o podłożu antysemickim lub uczestniczyliby w akcjach bojkotu Izraela. Żąda

wprowadzenia polityki „zerowej tolerancji" wobec aktów antysemityzmu oraz utworzenia specjalnej jednostki policji do walki z antysemityzmem. SGP chce wprowadzić przepisy, według których platformy cyfrowe będą musiały usuwać treści antysemickie w ciągu 24 godzin od ich zgłoszenia. W przeciwnym wypadku będą na nie nakładane kary finansowe.

Niderlandzki „Pas Biblijny"

W Holandii, podobnie jak w Stanach Zjednoczonych, możemy spotkać się ze zjawiskiem tzw. pasa biblijnego. Jest to potoczna nazwa obszaru zamieszkiwanego przez ortodoksyjnych protestantów – wyróżniających się większym poziomem religijności niż przeciętny mieszkaniec innych rejonów kraju. Region ten w Niderlandach rozciąga się od Zelandii po Overijssel i jest – jak można się domyślać – zapleczem wyborczym SGP. W niektórych holenderskich gminach SGP zdobywa nawet ponad 30% poparcia. Ciekawe, że gminy z najwyższym współczynnikiem dzietności w 2022 roku – Urk (2,63), Staphorst (2,55), Neder-Betuwe (2,30), Barneveld (2,26) i Zwartewaterland (2,17) – były jednocześnie gminami, w których SGP uzyskiwało najwyższe poparcie. Dla porównania w Holandii w 2022 roku średni współczynnik dzietności wynosił 1,49 dziecka na kobietę.

Współrządy w Zelandii

Jak już wcześniej wspomniano, SGP posiada swoich przedstawicieli na każdym szczeblu administracyjnym państwa. Mimo że partia nigdy nie rządziła na poziomie krajowym, nie jest ona objęta „kordonem sanitarnym", jak to ma miejsce chociażby w przypadku niemieckiej AfD. SGP jest obecnie częścią koalicji rządowych w prowincjach takich jak Flevoland, Gelderland, Overijssel i Zelandia (w tej ostatniej SGP ma najwyższe poparcie w skali kraju, sięgające ponad 12%, co w ostatnich wyborach umożliwiło wprowadzenie partii aż 5 radnych do 39-osobowego zgromadzenia prowincji). W samej Zelandii SGP weszła do rządu prowincji już w 1978 roku, otrzymując stanowisko *gedeputeerde* (na poziomie prowincji można je porównać do ministra), odpowiedzialnego za sprawy zdrowia i politykę społeczną. Kandydat SGP został wtedy poparty przez chadecką CDA, socjaldemokratyczną PvdA i centroprawicową VVD. Co prawda po 4 latach SGP nie udało się ponownie uzyskać tego stanowiska, ale sam fakt, że na jej kandydata głosowali radni zarówno centroprawicy, jak i centrolewicy, unaocznia, iż partia nie była izolowana przez mainstream. Partia prowadzi tam dość aktywną politykę kulturalną – przykładowo we wrześniu 2018 roku dzięki jej inicjatywie władze prowincji wprowadziły plan ochrony nieużywanych kościołów, a dwa lata później partia zaangażowała się w restaurację 77 zabytkowych wiatraków.

Relacje ze „skrajną prawicą"

Częstym koalicjantem SGP jest ChristenUnie. Partie niejednokrotnie tworzyły wspólne listy wyborcze; miało to miejsce między innymi podczas wyborów do Parlamentu Europejskiego w 2019 roku. ChristenUnie, podobnie jak SGP, sprzeciwia się aborcji, legalności miękkich narkotyków, prostytucji i eutanazji. Tym, co odróżnia CU od innych wspomnianych powyżej ugrupowań, jest fakt, że partia ta nie zamierza zwalczać masowej imigracji – CU ma w tej sprawie całkowicie mainstreamowe podejście. ChristenUnie należała w latach 2009–2019 do ECR, ale od 2019 roku jest częścią EPP.

Nieco inaczej, choć bynajmniej nie konfrontacyjnie, układają się relacje SGP z Partią Wolności (Partij voor de Vrijheid – PVV) Geerta Wildersa. Partia uważana jest przez niderlandzki mainstream za „skrajną

prawicę", co może wzbudzić zdziwienie, jeśli spojrzeć na to, że w wielu kwestiach obyczajowych Wilders jest dużo bardziej liberalny od SGP czy nawet ChristenUnie.

> SGP jest otwarta na współpracę z PVV. W wywiadzie po przegranych przez PVV wyborach w 2025 roku lider SGP Chris Stoffer pozytywnie wypowiadał się na temat Wildersa, twierdząc, że powinien on dwa lata wcześniej zostać premierem (PVV weszła do rządu jako największa partia, ale Wilders nie został premierem). SGP i PVV weszły ze sobą w koalicję w prowincji Flevoland – to prowincja „wyrwana morzu" w drugiej połowie XX wieku, na której terenie mieści się Urk, jedno z najbardziej konserwatywnych miast w Holandii.

Jeszcze inaczej wyglądają relacje partii religijnych protestantów z Forum na rzecz Demokracji (Forum voor Democratie – FvD), partią założoną przez Thierry'ego Baudeta we wrześniu 2016 roku. Na początku swojego działania FvD było zaangażowane w referendum w sprawie stowarzyszenia Ukrainy z Unią Europejską. Referendum to zakończyło się porażką strony rządowej, która zachęcała do głosowania na „tak" – Holendrzy powiedzieli rządowi Marka Ruttego „nie"; za odrzuceniem umowy głosowało aż 61% osób biorących udział w głosowaniu. Rok później FVD uzyskała w wyborach parlamentarnych 1,8% poparcia, co przełożyło się na 2 mandaty w parlamencie. Partia propaguje ideę „reemigracji", w kwestiach obyczajowych jest bardziej liberalna od SGP, choć jak na standardy holenderskie i tak należałoby ją uznać za konserwatywną – postuluje między innymi ograniczenie aborcji do 16. tygodnia ciąży, zaś od 8. tygodnia miałby obowiązywać 5-dniowy okres oczekiwania (przypomnijmy, że SGP dąży docelowo do całkowitego jej zakazu). Partia Thierry'ego Baudeta odnosiła w swojej 10-letniej historii sukcesy, najczęściej otrzymując poparcie w okolicach 4%, chociaż w 2019 roku poparcie dla partii sięgało 10–15%. FvD jest niewątpliwie ciekawą partią, zasługującą na oddzielny tekst – wróćmy jednak do relacji SGP – FVD. Ta pierwsza zazwyczaj preferuje koalicje raczej z centroprawicą (CDA, VVD, CU) niż z Forum na rzecz Demokracji. Relacje pomiędzy tymi dwoma partiami są skomplikowane – nie ma pomiędzy nimi ścisłej współpracy, chociaż czasami na poziomie lokalnym zawierają one koalicje. Partie uważają się nawzajem za politycznych konkurentów, rywalizujących o prawicowego wyborcę.

Demografia wyborców

Niestety autorowi tekstu nie udało się znaleźć wiarygodnych danych dotyczących populacji *bevindelijk gereformeerden* – ortodoksyjnych kalwinów – w Holandii, grupy, którą można porównać z podobnie występującymi w Izraelu czy Stanach Zjednoczonych. Najczęściej spotykałem się z liczbą pomiędzy 200–300 tys. osób. W 2025 roku SGP otrzymała 238 tys. głosów, a wiadomo, że w przypadku społeczności z dużą liczbą dzieci mamy do czynienia z nadreprezentacją osób, które jeszcze nie uzyskały praw wyborczych.Podczas wyborów parlamentarnych w 2023 roku firma Ipsos przeprowadziła badanie, z którego wynikało, że SGP mogłaby liczyć na wzrost o 1 mandat (z 3 do 4). Na koniec, by unaocznić, jak silne miejscami bywa poparcia dla SGP, odwołam się do specyficznego przykładu.

> Jest rok 2026, cała Holandia jest podbita przez liberalizm i lewicę... Cała? Nie! Jedna mała wioska Urk broni się przed najeźdźcami.

Ta parafraza cytatu z *Asteriksa i Obeliksa* dobrze pokazuje różnice pomiędzy Urk a Amsterdamem. Wspomniane już miasto Urk leży w prowincji Flevoland, na północnej granicy „pasa biblijnego". Jest to też gmina o najwyższym współczynniku dzietności w całej Holandii (2,63), chociaż jeszcze w 2015 roku wynosił on 2,8, a w 1988 – 3,9. W 2000 roku miejscowość liczyła 15,7 tys. mieszkańców, w 2010 roku 18,3 tys., a w 2020 roku 21 tys. Według danych z 2026 roku liczba ludności wynosi 22 429 osób. Tego utrzymującego się od wielu lat wzrostu liczby mieszkańców mogłyby pozazdrościć niderlandzkiemu miasteczku inne kraje europejskie. Dane z CBS (Holenderskiego Urzędu Statystycznego) pokazują, że w 2014 roku gminę Urk zamieszkiwało 98,1% chrześcijan i tylko 1,9% innowierców lub ateistów. W kwestiach politycznych mieszkańcy Urk są społecznością zdecydowanie opowiadającą się za prawicą. W wyborach do Stanów Generalnych w 2025 roku SGP otrzymała 54,2%, PVV 17,3% a FvD 9%.

Przyszłość SGP

SGP nie jest więc partią o profilu prawicowo-populistycznym – różni się w sposób znaczący od PVV i FvD. Po pierwsze, partia nie kieruje swojego przekazu do masowego wyborcy, skupiając się raczej na swoim protestanckim „żelaznym elektoracie" z pasa biblijnego. Po drugie, dla partii ważniejsze od masowej imigracji są kwestie społeczne i kulturowe – SGP można opisać raczej jako religijnie konserwatywną, a nie świecko-nacjonalistyczną. Po trzecie, partia jest silnie zakorzeniona w holenderskim systemie politycznym, a jej poglądy nie zmieniły się znacząco w porównaniu do innych partii w ciągu minionego wieku. Czy najbliższe lata przyniosą SGP spektakularne sukcesy? Odpowiedź brzmi: nie, ale jednocześnie elektorat partii, z przyczyn demograficznych, będzie powoli, lecz stale rósł.

Bibliografia

Program SGP, https://sgp.nl/standpunten [dostęp: 24.06.2026].

Program FVD, https://fvd.nl/standpunten [dostęp: 24.06.2026].

Program CU, https://www.christenunie.nl/standpunten [dostęp, 24.06.2026].

Wypowiedź Chrisa Stoffera o Wildersie, https://cvandaag.nl/107113-chris-stoffer-geert-wilders-geen-premier-maken-was-weeffout-vorig-kabinet [dostęp: 24.06.2026].

Powstanie partii, https://www.parlement.com/partij/sgp-staatkundig-gereformeerde-partij 24.06.2026].

Działalność SGP w Zelandii, https://zeeland.sgp.nl/standpunten/cultureel-erfgoed [dostęp: 24.06.2026].

Umowa koalicyjna z Zelandii na lata 2023-2027, https://www.zeeland.nl/bestuur/gedeputeerde-staten/coalitieakkoord-2023-2027-met-zeeland-voor-zeeland [dostęp: 24.06.2026].

Wyniki wyborów do rady miasta Urk, https://www.urk.nl/uitslag-gemeenteraadsverkiezingen-urk-2026 [dostęp: 24.06.2026].

Urk jest jedną z „najmłodszych" gmin w Holandii,

https://www.heturkerland.nl/nieuws/algemeen/43087/urk-is-nog-steeds-jongste-gemeente-van-nederland [dostęp: 24.06.2026].

Dzietność w Holandii, https://www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/dashboard-bevolking/regionaal/geboorte-en-sterfte [dostęp: 24.06.2026].

Jak głosowaliby młodzi wyborcy, https://nos.nl/op3/artikel/2498984-minder-jongeren-naar-de-stembus-dit-is-hoe-zij-stemden [dostęp: 24.06.2026].

Prognoza demograficzna na lata 2019-1050, https://www.cbs.nl/nl-nl/longread/statistische-trends/2019/prognose-2019-2050-demografische-veronderstellingen?onepage=true [dostęp: 24.06.2026].

Oryginał: https://nowa.nlad.pl/partia-religijnych-ortodoksow-w-sercu-laickiej-holandii/

WSPIERAJ Nowyład

LOJALNI WOBEC POLSKI

Bronimy polskich interesów i dbamy o dobro wspólne, a partyjne interesy zostawiamy innym. Taką niezależność zapewniają nam darczyńcy. Dołącz do ich grona.

WSPIERAM ANALIZY

wspieram.nlad.pl

ALBO ZWYKŁYM PRZELEWEM

Fundacja Narodowy Instytut Społeczny

14 1020 1185 0000 4102 0302 3074

Darowizna na cele statutowe

Zeskanuj telefonem, aby wesprzeć